Правни факултет Универзитета у Нишу
Faculty of Law, University of Niš

Међународна научна конференција
International Scientific Conference

„ПРАВО ЗА НОВО ДОБА: НОРМАТИВНИ ИЗАЗОВИ У 21. ВЕКУ”

„LAW FOR THE NEW ERA: Normative Challenges in the 21st Century”

Зборник сажетака
Collection of abstracts

2026.

МЕЂУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА / INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

,,ПРАВО ЗА НОВО ДОБА: НОРМАТИВНИ ИЗАЗОВИ У 21. ВЕКУ''
"LAW FOR THE NEW ERA: Normative Challenges in the 21st Century"

Зборник сажетака / Collection of abstracts

Издавач / Publisher
Правни факултет Универзитета у Нишу / Faculty of Law, University of Niš

За издавача / For the Publisher
Проф. др Предраг Цветковић, декан

Организатор Конференције / Conference organizer
Центар за правна и друштвена истраживања

Уредници Конференције / Editors-in Chief
Проф. др Предраг Цветковић, редовни професор, Правни факултет Универзитета у Нишу
Проф. др Александар Мојашевић, редовни професор, Правни факултет Универзитета у Нишу

Организациони одбор / Organizing Committee
Проф. др Предраг Цветковић, председник Одбора
Проф. др Александар Мојашевић, заменик председника Одбора
Проф. др Иван Илић, члан
Проф. др Марија Игњатовић, члан
Проф. др Сања Марјановић, члан
Доц. др Сара Митић, члан

Технички уредник / Desktop Publishing: Владимир Благојевић

Лектура / Proofreading: Гордана Игњатовић

Корице / Cover: Владимир Благојевић

Штампа / Print: Донат Граф, доо. Београд

Тираж / Circulation: 100

ISBN: 978-86-7148-3440-5

Штампање овог Зборника је финансијски помогло Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије

Радови у овом зборнику објављени су под лиценцом CC BY-NC 4.0. Аутори задржавају ауторска права.
Papers in this proceedings are published under a CC BY-NC 4.0 license. The authors retain copyright.

САДРЖАЈ / CONTENTS

СЕСИЈА ЗА УПРАВНО, УСТАВНО И МЕДИЈСКО ПРАВО

ADMINISTRATIVE LAW, CONSTITUTIONAL LAW, AND MEDIA LAW SESSION

Dr Goce Naumovski,
Dr Ivanka Vasilevska,
Stefan Andonovski
UNAPREĐENJE OKVIRA SAJBER BEZBEDNOSTI: ANALIZA MAKEDONSKOG ZAKONA O BEZBEDNOSTI MREŽA I INFORMACIONIH SISTEMA 21
Advancing the Cybersecurity Framework: Analysis of the Macedonian Law on Networks and Information Systems Security 23

Mariam Jikia, LL.D.
Unconstitutional Instrumentalization of a Constitutional Freedom: The Normative Paradox of Georgia's 2025 Prohibition on Extraterritorial Voting 24
PROTIVUSTAVNA INSTRUMENTALIZACIJA USTAVNE SLOBODE: NORMATIVNI PARADOKS ZABRANE VANTERITORIJALNOG GLASANJA PREMA GRUZIJSKOM IZBORNOM ZAKONU IZ 2025. GODINE 26

Др Ана Павловска-Данева,
Др Ивана Шумановска Спасовска,
Др Константин Битраков
ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА ЖАЛБЕ У УПРАВНОМ СПОРУ У РЕПУБЛИЦИ СЕВЕРНОЈ МАКЕДОНИЈИ – ДИЛЕМЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ 28
Exercising the Right to Appeal in Administrative Dispute Proceedings in the Republic of North Macedonia: Dilemmas and Perspectives 29

Др Милан Рапајић
ПОСЕБАН УПРАВНИ ПОСТУПАК ИЗБОРА НАСТАВНИКА И САРАДНИКА УНИВЕРЗИТЕТА 30
Special Administrative Procedure for the Selection of University Teachers and Associates 31

Др Милош Прица
О ПРАВНОМ КАРАКТЕРУ УПРАВНЕ ОЦЕНЕ ЦЕЛИСХОДНОСТИ НА ПРИМЕРУ ЈЕДНОГ УПРАВНОСУДСКОГ ПРЕДМЕТА 32
On the Legal Nature of Administrative Assessment of Expediency, as illustrated in a significant Administrative Court judgment 33

Др Љубиша Стефаноски,
Др Ванда Божић,
Др Филип Вучен
ОСНОВНА ПРАВА У ПРИВАТНО УПРАВЉАНИМ ДИГИТАЛНИМ ПРОСТОРИМА: УСТАВНИ СТАНДАРДИ И КРИВИЧНОПРАВНИ ИЗАЗОВИ МОЋИ ПЛАТФОРМИ 34
Fundamental Rights in Privately Governed Digital Spaces: Constitutional Standards and Criminal Law Challenges of Platform Power 36

Др Марта Митровић,
Др Ивана Стаменковић,
Др Марија Вујовић
ДИГИТАЛНИ ПАНОПТИКУМ И ЕФЕКАТ ЗАСТРАШИВАЊА (CHILLING EFFECT): КОМУНИКОЛОШКЕ ПОСЛЕДИЦЕ ДРЖАВНОГ НАДЗОРА КАО НОРМАТИВНИ ИЗАЗОВ 21. ВЕКА 38
The Digital Panopticon and the Chilling Effect: Communicative Consequences of State Surveillance as a Normative Challenge of the 21st Century 40

Др Андреј Благојевић,
Др Невен Обрадовић
НЕЗАВИСНОСТ НОВИНАРСКЕ ПРОФЕСИЈЕ ИЗМЕЂУ НОРМАТИВНОГ ОКВИРА И МЕДИЈСКЕ ПРАКСЕ 42
Independence of the Journalistic Profession between the Normative Framework and Media Practice 43

Paata Javakhishvili, LL.D.
Personal Data, Right to Know, and Access to Court Decisions in Georgia 44
LIČNI PODACI, PRAVO NA INFORMACIJU I PRISTUP SUDSKIM ODLUKAMA U GRUZIJI 45

Милан Виденовић
ИЗАЗОВИ ФОРМИРАЊА ЗАКОНСКОГ ОКВИРА СТУДЕНТСКОГ ОРГАНИЗОВАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ 46
Challenges of Establishing a Legal Framework for Student Organizations in the Republic of Serbia 47

Стефан Милић
ОДЛУЧИВАЊЕ ЛОКАЛНИХ ИЗБОРНИХ КОМИСИЈА: ДА ЛИ ПОСТОЈИ ХЕГЕМОНИЈА ПОЛИТИКЕ НАД ПРАВОМ? 48
Decision-Making of Local Electoral Commissions: Is there a hegemony of politics over law? 50

Ђорђе Марјановић
УТИЦАЈ ВИСИНЕ НОВЧАНЕ НАКНАДЕ НЕМАТЕРИЈАЛНЕ ШТЕТЕ НА СЛОБОДУ МЕДИЈА 52
The Impact of the Level of Monetary Compensation for Non-Pecuniary Damage on Media Freedom 54

Алекса Дамњановић
ИНСТИТУТ ОПОЗИВА ЈАВНИХ ФУНКЦИОНЕРА КАО ИНСТРУМЕНТ НЕПОСРЕДНЕ ДЕМОКРАТИЈЕ 55
The Institute of Recall of Public Officials as an Instrument of Direct Democracy 56

Рајко Раонић, Мастер правник,
Олгица Раонић, Мастер правник
ИЗАЗОВИ САВРЕМЕНЕ ЈАВНЕ УПРАВЕ У XXI ВИЈЕКУ 57
Challenges of Modern Public Administration in the XXI Century 59

Илија Манасиев
РЕГУЛАЦИЈА ВЕШТАЧКЕ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ И ЊЕНА УПОТРЕБА У УПРАВНОМ ПРАВУ 60
Regulation of Artificial Intelligence and its usage in Administrative Law 61

СЕСИЈА ЗА ГРАЂАНСКО, СТВАРНО, ГРАЂАНСКО-ПРОЦЕСНО, ПОРОДИЧНО, НАСЛЕДНО, И ОБЛИГАЦИОНО ПРАВО

SESSION ON CIVIL LAW, PROPERTY LAW, CIVIL PROCEDURE LAW, FAMILY LAW, SUCCESSION LAW, AND LAW OF OBLIGATIONS

Др Гордана Станковић
СОЦИЈАЛИЗАЦИЈА ПОСТУПКА ИЗВРШЕЊА..... 65
Socialization of the Enforcement Procedure 67

Др Наташа Стојановић
ШТА ПРЕДВИЂА ПРЕДЛОГ УРЕДБЕ ЕВРОПСКОГ ПАРЛАМЕНТА И САВЕТА О ДОБРОБИТИ ПАСА И МАЧАКА И ЊИХОВОЈ СЛЕДЉИВОСТИ?..... 69
What is envisaged in the Proposal for a Regulation on the Welfare of Dogs and Cats and their Traceability? 71

Alexandra Löwy, LL.D.,
Zuzana Mlkvá Illýová, LL.D.
Civil Justice in the Digital Age: Emerging Normative Challenges for Slovak Procedural Law..... 72
GRAĐANSKO PRAVOSUĐE U DIGITALNOM DOBU:
NOVI NORMATIVNI IZAZOVI ZA SLOVAČKO PROCESNO PRAVO 74

Др Димитрије Ћеранић
НАСЉЕДНОПРАВНА ДЕЈСТВА ПОНИШТЕЊА УСВОЈЕЊА У ПРАВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ..... 75
Inheritance Law Effects of the Annulment of Adoption in Serbian Law 76

Dr Davorin Pichler
VLASNIČKOPRAVNA PROBLEMATIKA URBANE KOMASACIJE..... 77
Ownership Issues of Urban Land Consolidation..... 78

Др Тамара Ђурђић-Милошевић
СУПСТИТУТИ ТЕСТАМЕНТА И ИЗАЗОВИ САВРЕМЕНОГ НАСЛЕДНОГ ПРАВА 79
Will-substitutes and the Challenges of Modern Succession Law..... 80

Др Милица Вучковић
ОГРАНИЧЕЊА ПРАВА СВОЈИНЕ НА ВОДНОМ БЛАГУ И РЕГУЛИСАЊЕ УПОТРЕБЕ ВОДЕ У СУСЕДСКИМ ОДНОСИМА..... 81
Restrictions On Property Rights to Water Resources and Regulation of Water Use in Neighborhood Relations 82

Др Анђелија Тасић
РОДНО ЗАСНОВАНО НАСИЉЕ У ДИГИТАЛНОМ ОКРУЖЕЊУ 83
Technology-Facilitated Gender-Based Violence in Digital Environments 84

Др Санда Ћорац
ПОСТУПАК У ПАРНИЦАМА ЗА НАКНАДУ НЕМАТЕРИЈАЛНЕ ШТЕТЕ ЗБОГ СМРТИ БЛИСКОГ ЛИЦА..... 85
Procedure in Civil Litigations for Compensation of Non-Pecuniary Damages arising from death of a close relative 86

Др Срђан Радуловић
ГРАНИЦЕ ПОСЛОВНЕ СПОСОБНОСТИ У СВЕТЛУ КОЛБЕРГОВЕ ТЕОРИЈЕ МОРАЛНОГ РАЗВОЈА – МАЛОЛЕТНИЦИ ДО ЧЕТРНАЕСТЕ ГОДИНЕ 87
The Boundaries of Contractual Capacity in light of Kohlberg's Theory of Moral Development: Minors under the age of fourteen 88

Claudiu F. A. Ignat, LL.D.
Mediation in the new era: An alternative way of resolving conflicts and disputes 89
MEDIJACIJA U NOVOJ ERI: ALTERNATIVNI NAČIN REŠAVANJA SUKOVA I SPOROVA 90

Др Ивана Симоновић
ИНФОРМАЦИОНА ПРИВАТНОСТ 91
Information Privacy..... 92

Др Љиљана Скробић,
Др Бојана Вранић
КОНВЕНЦИЈА О ЗАШТИТИ ДЕЦЕ И САРАДЊИ У ОБЛАСТИ МЕЂУНАРОДНОГ УСВОЈЕЊА ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ КАСНИЈЕ: ИЗМЕЂУ ПОСТИГНУТИХ СТАНДАРДА И САВРЕМЕНИХ НОРМАТИВНИХ ИЗАЗОВА 93

The Convention on Protection of Children and Co-operation in Respect of Intercountry Adoption three decades later: Between the established standards and contemporary normative challenges 95

Др Андреа Здравковска,
Др Ангел Ристов
ИНТЕГРИСАНА ПРАВНА ЗАШТИТА ДЕЦЕ ЖРТАВА ПОРОДИЧНОГ НАСИЉА: НОРМАТИВНИ СТАНДАРДИ, ИНСТИТУЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗМИ И ИЗАЗОВИ У ПРИМЕНИ 97
Integrated Legal Protection of Children Victims of Domestic Violence: Normative standards, institutional mechanisms and challenges in implementation 99

Shkurte Kadri, LL.D.
The Regulation of Personal Names in the Western Balkan Countries: Similarities and Differences 101
REGULISANJE LIČNIH IMENA U ZEMLJAMA ZAPADNOG BALKANA: SLIČNOSTI I RAZLIKE 102

Др Јелена Вукадиновић Марковић
АРБИТРАБИЛНОСТ СПОРОВА У ОБЛАСТИ ЗДРАСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ У ПРАВУ СРБИЈЕ 103
Arbitrability of Healthcare Disputes under Serbian Law 105

Бојана Веровић
ШТЕТА ЗБОГ ИЗГУБЉЕНОГ ВИДИКА И СВЕТЛОСТИ 106
Loss of View and Loss of Light: Recoverable Damage or Not 107

Anisa Ruhotina
IZVRŠENJE NA NEKRETNINAMA RADI NAPLATE POTRAŽIVANJA MALE VRIJEDNOSTI –IZMEĐU PRAVA TRAŽIOCA IZVRŠENJA NA EFIKASNO NAMIRENJE I ZAŠTITE IZVRŠENIKA 108
Enforcement Against Immovable Property for the Collection of Low-Value Claims: Balancing the Creditor's Right to Efficient Enforcement and the Protection of the Debtor 110

Маша Смиљана Шовић
САВРЕМЕНА ПОРОДИЦА КАО ПРЕДМЕТ ПРАВНЕ ЗАШТИТЕ: ИЗАЗОВИ И ТЕНДЕНЦИЈЕ 112
The Contemporary Family as a Subject of Legal Protection: Challenges and Trends 113

Андреа Широчка
ПЕРМИСИВНИ ПРАВНИ РЕЖИМИ СУРОГАЦИЈЕ У ЕВРОПИ И ЊИХОВ ОДРАЗ НА РЕШЕЊА У СРПСКОМ ПРАВУ DE LEGE FERENDA 114
Permissive Legal Regimes of Surrogacy in Europe and their Implications for de lege ferenda Solutions in Serbian Law 116

СЕСИЈА ЗА КРИВИЧНО, КРИВИЧНО-ПРОЦЕСНО ПРАВО И КРИМИНОЛОГИЈУ

CRIMINAL LAW, CRIMINAL PROCEDURE LAW, AND CRIMINOLOGY SESSION

Др Драган Јовашевић
УГРОЖАВАЊЕ ЗДРАВЉА ЉУДИ „НОВИМ" ОБЛИЦИМА НЕСАВЕСНОГ ПОСТУПАЊА ЛЕКАРА ИЛИ ДРУГИХ ЗДРАВСТВЕНИХ РАДНИКА 119
Endangering human health by „new" forms of medical malpractice by doctors and other healthcare workers 120

Др Миомира Костић
ВИКТИМИЗАЦИЈА ДЕЦЕ УПОТРЕБОМ ИГРАЧАКА КАО ДНЕВНА РУТИНА У ОДРАСТАЊУ 121
Victimization of children using toys as a daily routine in growing up process 122

Ice Ilijevski, LL.D.,
Kire Babanoski, LL.D.,
Angelina Stanojoska, LL.D.
PROTECTING RIGHTS IN CRIMINAL INVESTIGATIONS: The Méndez Principles and Interviewing Practices in North Macedonia 123
ЗАШТИТА ПРАВА У КРИВИЧНОЈ ИСТРАЗИ: Мендезови принципи и праксе испитивања субјеката у Северној Македонији 125

Др Ванда Божић,
Др Саша Кнежевић
МЕРЕ БЕЗБЕДНОСТИ МЕДИЦИНСКОГ КАРАКТЕРА У КРИВИЧНОМ ПРАВУ: НЕДОРЕЧЕНОСТ НОРМАТИВНОГ ОКВИРА И ГРАНИЦЕ ЛЕГИТИМНЕ ПРЕВЕНЦИЈЕ 127

Medical Security Measures in Criminal Law: Indeterminate normative framework and the limits of legitimate prevention..... 129

Др Дарко Димовски,
Др Јелена Паповић Миладиновић
ЗАШТИТНЕ МЕРЕ ОД НАСИЉА 131
Protective Measures against Violence 132

Др Иван Илић,
Димитрије Андрејић
НОВИ-СТАРИ ЗАКОНИК О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ ЗА НОВО ДОБА 133
The New-Old Criminal Procedure Code for a New Era 135

Др Филип Мирић
ПОЈАМ ЖРТВЕ У САВРЕМЕНОЈ ВИКТИМОЛОГИЈИ..... 136
The concept of a victim in contemporary Victimology..... 137

Др Гордана Николић
НЕОВЛАШЋЕНО ДРЖАЊЕ ОПОЈНИХ ДРОГА – КРИВИЧНО ДЕЛО ИЛИ ПРЕКРШАЈ У DE LEGE LATA И DE LEGE FERENDA СМИСЛУ .. 138
Unauthorized Possession of Narcotic Drugs: A Criminal Offense or a Misdemeanor in the de lege lata and de lege ferenda context 139

Анђела Ристић
ДА ЛИ ЈЕ СРПСКО КРИВИЧНО ПРАВО У ИНФЛАЦИЈИ? 140
Is Serbian Criminal Law subject to Inflation?..... 142

СЕСИЈА ЗА ФИНАНСИЈСКО, ТРГОВИНСКО И ИТ ПРАВО И ЕКОНОМСКУ АНАЛИЗУ ПРАВА

FINANCIAL LAW, COMMERCIAL LAW, IT LAW, AND LAW & ECONOMICS SESSION

Др Гордана Илић Попов
СУПСИДИЈАРНИ ЈЕМЦИ ПРЕДУЗЕТНИКА У СРПСКОМ ПОРЕСКОМ ПРАВУ: ЗАШТИТА ФИСКАЛНОГ ИНТЕРЕСА vs. УСТАВНО ПРАВО НА ИМОВИНУ 145
Tax Guarantors of an Entrepreneur in Serbian Tax Law: Protection of fiscal interest vs. the constitutional right to property... 147

Др Марина Димитријевић
ИНОВИРАНИ КОНЦЕПТ УПРАВЉАЊА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈОМ ПОРЕСКОГ СИСТЕМА 149
The Innovated Concept of Managing Tax System Implementation 151

Др Предраг Цветковић
МАШИНСКО УЧЕЊЕ И ПРАВО: УВОДНА РАЗМАТРАЊА 152
Machine Learning and Law: An Introduction 153

Др Тамара Миленковић Керковић
СУКОБ КОНЦЕПТА ОДРЖИВОСТИ И ПРАВА НА ЗДРАВУ ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ТРЕТМАНОМ „КРИТИЧНИХ МИНЕРАЛА" У ДОМАЋЕМ ЗАКОНУ О РУДАРСТВУ И ГЕОЛОШКИМ ИСТРАЖИВАЊИМА 154
The conflict between the concept of sustainability and the right to a healthy environment: The treatment of 'critical minerals' in the domestic Mining and Geological Exploration Act 155

Dr Nenad Rančić,
Dr Zrinka Erent Sunko,
Dr Ozren Pilipović
REGULATORNI IZAZOVI DIGITALNIH VALUTA CENTRALNIH BANAKA – SLUČAJ EURA 156
Regulatory Challenges of Central Bank Digital Currencies: The Case of Euro 158

Др Игор Камбовски
ЕЛЕКТРОНСКА ТРГОВИНА, ВЕШТАЧКА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА И ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА: ИЗМЕЂУ ИНОВАЦИЈЕ И РЕГУЛАЦИЈЕ .. 160
E-Commerce, Artificial Intelligence and Consumer Protection: Between Innovation and Regulation 162

Др Александар Мојашевић
БИХЕВИОРИСТИЧКИ ПРИСТУП ПРАВУ У 21. ВЕКУ: ПРИЛОГ РАЗУМЕВАЊУ ПРОМЕНЕ ПРАВНЕ ПАРАДИГМЕ 163
Behavioral Approach to Law in the 21st Century: A contribution to understanding the change of legal paradigm 164

Anișoara Băbălău, LL.D.
Trends and perspectives in financial and fiscal legislation regarding central public authorities in Romania 165

TRENDOVI I PERSPEKTIVE U FINANSIJSKO-FISKALNOM ZAKONODAVSTVU U POGLEDU ULOGE CENTRALNIH JAVNIH VLASTI U RUMUNIJI..... 166

Др Марко Димитријевић
О ИЗАЗОВИМА МОНЕТАРНЕ НОМОТЕХНИКЕ У ДИГИТАЛНОМ ОКРУЖЕЊУ..... 167
The Challenges of Monetary Nomotechnics in the Digital Environment..... 169

Урош Здравковић
ЗЛОУПОТРЕБА ПРАВИЛА О ПОРЕКЛУ КОД СПОРАЗУМА О СЛОБОДНОЈ ТРГОВИНИ..... 170
Frauds related to Rules of Origin in Free Trade Agreements..... 171

Лидија Живковић
ПРИВИЛЕГИЈА ПОВЕРЉИВОСТИ У ВРТЛОГУ БОРБЕ ПРОТИВ ИЗБЕГАВАЊА ПОРЕЗА..... 173
Professional Privilege of Confidentiality in the whirlwind of combating Tax Avoidance..... 175

Др Никола Илић
ДИГИТАЛНИ ТОКЕНИ КАО ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ: ПРАВНА КВАЛИФИКАЦИЈА И ЕКОНОМСКЕ ИМПЛИКАЦИЈЕ У СРБИЈИ..... 176
Digital Tokens as Financial Instruments: Legal Qualification and Economic Implications in Serbia..... 178

Др Јован Вујичић
УТВРЂИВАЊЕ САОБРАЗНОСТИ РОБЕ УГОВОРУ О МЕЂУНАРОДНОЈ ПРОДАЈИ: ВРЕМЕ У ПРАВУ И ПРАВО У ВРЕМЕНУ..... 179
Determining the conformity of goods with the international sales contract: Time in law and law in time..... 181

Др Кристина Анђелић
ТРЕНИРАЊЕ ГЕНЕРАТИВНЕ ВЕШТАЧКЕ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ И АУТОРСКО ПРАВО: ИЗАЗОВИ И РЕГУЛАТОРНЕ ПЕРСПЕКТИВЕ... 183
Generative AI Training and Copyright:Challenges and Regulatory Perspectives..... 184

Maria Albu, LL.D.
The Analysis of the Effects of Increasing Local Taxes on Local Public Administration Authorities and Taxpayers in Romania 185
ANALIZA EFEKATA POVEĆANJA LOKALNIH POREZA NA ORGANE LOKALNE JAVNE UPRAVE I PORESKE OBVEZNIKE U RUMUNIJI 186

Катарина Милошевић
УЛОГА ДИГИТАЛНИХ ТЕХНОЛОГИЈА У СУЗБИЈАЊУ ПОРЕСКЕ ЕВАЗИЈЕ 187
The Role of Digital Technology in reducing Tax Evasion 188

Ружица Петровић
СПЕЦИФИЧНОСТИ ПРУЖАЊА CLOUD УСЛУГА ИЗ ПЕРСПЕКТИВЕ МЕЂУНАРОДНОГ ТРГОВИНСКОГ ПРАВА 189
Specificities of providing Cloud Services from the Perspective of International Trade Law 190

Саво Вешковић
ПРАВА ИНДУСТРИЈСКЕ СВОЈИНЕ КАО НЕНОВЧАНИ УЛОГ У ДРУШТВУ С ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ 191
Industrial Property Rights as Contributions in Kind to a Limited Liability Company 192

Abdullah Tareq
State-Level Blockchain Deployment in the EU: Extracting Transferable Models for Integration into Trademark Management Systems 193
PRIMENA BLOKČEJNA NA NIVOU DRŽAVA EVROPSKE UNIJE: IZDVAJANJE PRENOSIVIH MODELA ZA INTEGRACIJU U SISTEME UPRAVLJANJA ZAŠTITNIM ŽIGOVIMA 195

СЕСИЈА ЗА РАДНО И СОЦИЈАЛНО ПРАВО

LABOUR LAW AND SOCIAL WELFARE LAW SESSION

Dr Sandra Laleta
ULOGA SINDIKATA U INKLUZIJI RADNIKA 199
The Role of Trade Unions in Workers' Inclusion 200

Enrico Gragnoli, LL.D.
Employment Relationships, Automatic Decisions and their Limitations: Regulating the incomprehensible phenomena 201

RADNI ODNOSI, AUTOMATSKE ODLUKE I NJIHOVA OGRANIČENJA: REGULISANJE NESHVATLJIVIH FENOMENA 203

Galina Dimitrova, LL.D.
Placement of a Child in a Residential Social Service as a last resort under the Bulgarian legislation 205
СМЕШТАЈ ДЕТЕТА У ИНСТИТУЦИЈУ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ РЕЗИДЕНЦИЈАЛНОГ ТИПА КАО ПОСЛЕДЊА МЕРА ЗАШТИТЕ ПРЕМА БУГАРСКОМ ЗАКОНОДАВСТВУ 206

Др Марија Драгићевић
ДУГОТРАЈНА ФУНКЦИОНАЛНА ЗАВИСНОСТ КАО НОВИ СОЦИЈАЛНИ РИЗИК: СЛУЧАЈ НЕМАЧКЕ 207
Long-Term Functional Dependency as a New Social Risk: The Case of Germany 208

Dr Karla Kotulovski
MINIMALNA PLAĆA U REPUBLICI HRVATSKOJ: IZMEĐU GRUBE EKONOMSKE LOGIKE I SOCIJALNE PRAVDE 209
Minimum Wage in the Republic of Croatia: Between Economic Rationality and Social Justice 210

СЕСИЈА ЗА ПРАВО ЕУ И МЕЂУНАРОДНО ПРАВО

EU LAW AND INTERNATIONAL LAW SESSION

Dr Tina Pržeska,
Dr Rodna Živkovska,
Dr Tea Lalevska
OSNOVNI PRINCIPI REGULISANJA SVOJINE U EVROPSKO-KONTINENTALNIM PRAVNIM SISTEMIMA 213
Basic Principles For Regulating Ownership In Continental European Legal Systems 215

Др Марија Амповска
КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПРЕЛАЗАК ПРАГА ОДГОВОРНОСТИ ЗА ПРОИЗВОД КОД ЗНАЧАЈНЕ МОДИФИКАЦИЈЕ МЕДИЦИНСКЕ ВЕШТАЧКЕ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ 217
Criteria for crossing the product liability threshold for a substantial modification of medical Artificial Intelligence 219

Др Ивица Јосифовић
УСЛОВЉЕНОСТ И УСТАВНЕ ИЗМЕНЕ У ПРОЦЕСУ ПРОШИРЕЊА ЕВРОПСКЕ УНИЈА: ПРИСТУПНИ ПУТ СЕВЕРНЕ МАКЕДОНИЈЕ ПОД БИЛАТЕРАЛНИМ ОГРАНИЧЕЊИМА 220
Conditionality and Constitutional Changes in the EU Enlargement Process: North Macedonia's accession under bilateral constraints 221

Др Михајло Вучић
НОВИ ПРАВНИ ОКВИР ЕУ ЗА УВОЗ КУЛТУРНИХ ДОБАРА: РЕГУЛАТОРНИ ИЗАЗОВИ И РЕГИОНАЛНА ХАРМОНИЗАЦИЈА НА ЗАПАДНОМ БАЛКАНУ 222
The New EU Legal Framework for the Import of Cultural Goods: Regulatory Challenges and Regional Harmonization in the Western Balkans 224

Др Милица Шутова
ПРИМЕНА ЕВРОПСКИХ СТАНДАРДА У ПОСТУПЦИМА КОЈИ СЕ ТИЧУ УТВРЂИВАЊА ПРАВА ДЕТЕТА У МАКЕДОНСКОМ ПРАВНОМ СИСТЕМУ 226
Application of European Standards in Civil Proceedings for establishing Children’s Rights in the Macedonian Legal System 227

Anna Feja-Paszkiewicz, LL.D.
The EU’s involvement in the procedure for granting and losing national citizenship in Member States 228
UKLJUČENOST EU U POSTUPAK DOBIJANJA I GUBITKA NACIONALNOG DRŽAVLJANSTVA U DRŽAVAMA ČLANICAMA 230

Dr Damir Muminović
OD MEĐUNARODNOG JAVNOG PRAVA DO PRAVA EU: NASTANAK I AUTONOMIJA PRAVNOG SISTEMA SUI GENERIS..... 231
From Public International Law to EU law: The emergence and autonomy of the sui generis legal system..... 232

Катерина Жатева
ПРЕКОГРАНИЧНЕ КОНВЕРЗИЈЕ, СПАЈАЊА И ПОДЕЛЕ У ПРАВУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ..... 233
Cross-Border Conversions, Mergers, and Divisions under EU Law..... 235

Др Мина Зиројевић,
Др Звонимир Ивановић
НОРМАТИВНИ ИЗАЗОВИ У КОРИШЋЕЊУ НОВИХ ТЕХНОЛОГИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ 236
Regulatory challenges in the use of new technologies in the Republic of Serbia 237

СЕСИЈА ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ИСТОРИЈУ ДРЖАВЕ И ПРАВА

SESSION ON LEGAL THEORY AND LEGAL HISTORY

Др Милан Петровић
ПОЛИТИЧКИ КРИВИЧНИ ПРОЦЕСИ — ПУКОТИНА У РЕЖИМУ ПРАВНЕ ДРЖАВЕ (?) 241
Political Criminal Trials: A Crack in the Rule of Law Regime (?) 243

Antonio Saccoccio, LL.D.
Globalization - the concept of Roman origin: Reactualization of the lost legal heritage 245
GLOBALIZACIJA - POJAM RIMSKOG POREKLA: REAKTUELIZACIJA IZGUBLJENOG PRAVNOG NASLEĐA 246

Malina Novkirishka-Stoyanova, LL.D.
Common Goods, Public Goods and Global Common Goods: General legal aspects and Unresolved old and contemporary issues ... 247
ЗАЈЕДНИЧКА ДОБРА, ЈАВНА ДОБРА И ГЛОБАЛНА ЗАЈЕДНИЧКА ДОБРА: ЗАЈЕДНИЧКИ ПРАВНИ АСПЕКТИ И НЕРЕШЕНИ СТАРИ И САВРЕМЕНИ ПРОБЛЕМИ 248

Др Марија Игњатовић
ШИКАНОЗНО ВРШЕЊЕ ПРАВА СТВАРНИХ СЛУЖБЕНОСТИ (AEMULATIO) У РИМСКОМ И САВРЕМЕНОМ ПРАВУ: ИЗАЗОВИ НОВОГ ДОБА 249
Vexatious Exercise of Rights in Real Servitudes in Roman and Contemporary Law: Challenges of the New Age 250

Др Валентина Цветковић-Ђорђевић
ОСНОВ УГОВОРНЕ ОДГОВОРНОСТИ У РИМСКОМ ПРАВУ С ОСВРТОМ НА СРПСКО ПРАВО 251
The Basis of Contractual Liability in Roman Law with Reference to Serbian Law 253

Strashko Stojanovski, LL.D.,
Dejan Marolov, PhD
Politics and Identity in the 21st Century: The Cases Russia vs Ukraine and Bulgaria vs Macedonia 254
ПОЛИТИКА И ИДЕНТИТЕТ У 21. ВЕКУ: СЛУЧАЈЕВИ РУСИЈА ПРОТИВ УКРАЈИНЕ И БУГАРСКА ПРОТИВ МАКЕДОНИЈЕ 255

Elena Tereza Danciu, LL.D.
The New 21st Century Paradigms 256
NOVE PARADIGME 21. VEKA 257

Baha Yiğit Sayın, LL.D.
Waiting for Consensus: Law, AI, and the Normative Challenges of the Quantum Age 258
ISČEKIVANJE KONSENZUSA: PRAVO, VEŠTAČKA INTELIGENCIJA I NORMATIVNI IZAZOVI KVANTNOG DOBA 259

Др Сара Митић
ПРАВНИ ПЛУРАЛИЗАМ КАО НОРМАТИВНИ ИЗАЗОВ: ОД ПРАВНОГ МОЗАИКА КРАЉЕВИНЕ СХС ДО КРИЗЕ ХАРМОНИЗАЦИЈЕ У ПРАВУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ 261
Legal Pluralism as a Normative Challenge: From the Legal Mosaic of the Kingdom of the Serbs, the Croats and the Slovenes to the Crisis of Harmonisation in European Union Law 262

Др Нина Косановић
ЕВОЛУЦИЈА ПОЈМА „БЕСТЕЛЕСНЕ СТВАРИ”: ОД РИМСКОГ ПРАВА ДО ДИГИТАЛНЕ ИМОВИНЕ У 21. ВЕКУ 263
The Evolution of the Concept of „Incorporeal Things”: From Roman Law to digital property in the 21st century 265

Др Милан Момчиловић
„СУВЕРЕНА” ДИКТАТУРА КРАЉА АЛЕКСАНДРА: ШЕСТОЈАНУАРСКИ РЕЖИМ У ОПТИЦИ ТЕОРИЈЕ КАРЛА ШМИТА 266
The „Sovereign” Dictatorship of King Alexander: The January 6th Dictatorship Regime in light of Carl Schmitt’s Theory 267

Јован Цонић,
Наталија Тодоровић
УСТАВНА ТРАДИЦИЈА СРБИЈЕ – ИСТОРИЈСКО НАСЛЕЂЕ У СВЕТЛУ НОРМАТИВНИХ ИЗАЗОВА 21. ВЕКА..... 269
The Constitutional Tradition of Serbia: Historical Heritage in light of the 21st Century Normative Challenges..... 270

Др Ивица Јосифовић, [*]
Редовни професор,
Правни факултет,
Универзитет Гоце Делчев – Штип,
Република Северна Македонија

UDK: 061.1EU
341.217.02(4-672EU:497.7)
341.176(4-672ЕУ:497.7)

DOI: 10.5281/zenodo.19630825

УСЛОВЉЕНОСТ И УСТАВНЕ ИЗМЕНЕ У ПРОЦЕСУ ПРОШИРЕЊА ЕВРОПСКЕ УНИЈА: ПРИСТУПНИ ПУТ СЕВЕРНЕ МАКЕДОНИЈЕ ПОД БИЛАТЕРАЛНИМ ОГРАНИЧЕЊИМА

Овај рад анализира еволуцију условљености у процесу проширења Европске уније, са посебним освртом на случај Северне Македоније и њен приступни процес. Традиционално заснован на Копенхашким критеријумима, оквир проширења све више укључује билатералне спорове као *de facto* услове за напредак. Рад разматра правне и политичке импликације развоја догађаја, посебно у контексту захтева који се односе на измене устава и шири контекст односа са Бугарском. Применом доктринарног и квалитативног приступа, истраживање анализира да ли интеграција билатералних питања у приступни оквир доводи у питање основне принципе права Европске уније, укључујући правну сигурност, једнакост држава кандидата, и кредибилитет политике проширења. У раду се разматра утицај ових услова на домаћи уставни поредак и демократски легитимитет у државама кандидатима. Налази указују да растућа улога билатералне условљености носи ризик трансформисања процеса проширења у политизованији и мање предвидљив механизам, што може поткопати трансформативну снагу европских интеграција и поверење држава кандидата. У закључку аутор предлаже јасније разграничење између формалних критеријума за приступање и конзистентности политике Европске уније.

Кључне речи: интеграција, условљеност, проширење, Македонија, Бугарска, билатерални спорови, уставне измене, приступни процес.

[*] ivica.josifovik@ugd.edu.mk

Ivica Josifović, LL.D.,
Full Professor,
Faculty of Law, Goce Delcev University, Shtip,
Republic of North Macedonia

Conditionality and Constitutional Changes in the EU Enlargement Process: North Macedonia's accession under bilateral constraints

The paper examines the evolving nature of EU conditionality in the context of enlargement, focusing on the case of North Macedonia and its accession process. Traditionally grounded in the Copenhagen criteria, the enlargement framework has increasingly incorporated bilateral disputes as *de facto* conditions for progress. The paper analyzes the legal and political implications of such developments, particularly in light of the requirements related to constitutional amendments and the broader context of relations with Bulgaria. By employing a doctrinal and qualitative approach, the study explores whether the integration of bilateral issues into the accession framework challenges the fundamental principles of EU law, including legal certainty, equality of candidate states, and the credibility of the enlargement policy. The paper assesses the impact of these conditions on domestic constitutional order and democratic legitimacy in candidate states. The findings suggest that the growing role of bilateral conditionality entails a risk of transforming the enlargement process into a more politicized and less predictable framework, potentially undermining both the transformative power of EU integration and the trust of candidate countries. The paper concludes by proposing a clear delineation between formal accession criteria and bilateral disputes, in order to preserve the integrity and consistency of the EU enlargement process.

***Keywords*:** integration, conditionality, enlargement, Macedonia, Bulgaria, bilateral disputes, constitutional amendments, accession process.